

اخلاق فضای مجازی از دیدگاه روانشناسی

فاطمه آغاز ، فاطمه عادل
دانشجوی کارشناسی دبیری الهیات

چکیده:

در این مقاله قصد دارم به چالشهای اخلاق اسلامی در فضای مجازی به منظور ارتقای روابط انسانی و همچنین به بررسی تأثیر فرهنگ‌های (دینی، قومی، ملی و غیره) بر فرهنگ‌های فضای مجازی پرداخته و چارچوب‌های نظری مربوط را برای تفکر در مورد فرهنگ در اینترنت را بررسی نمایم. با توجه به اینکه روابط در این محیط بی انتها روز به روز در حال گسترش هستند، این موضوعی می‌باشد که من را چندی است مشغول خود کرده. در ابتدا سعی بر آن داشتم تا توجیحات و ضرورت‌های اخلاقی و نحوه فرهنگ سازی را مورد بررسی قرار دهم بعد از آن به چند گزارش از علمای گرامی و نتیجه گیریهای مربوطه را مطالعه خواهیم پرداخت.

کلید واژه: اخلاق، روانشناسی، اخلاق اسلامی.

مقدمه :

فناوری اطلاعات نه تنها در شیوه افعال و اقدامات روزمره ما تأثیر می گذارد، بلکه علاوه بر آن تلقی ما از آنها را نیز تغییر داده است. برخی از مفاهیمی که در حوزه فلسفه اخلاق و فلسفه سیاسی کاربردی خاص داشته اند با پیشرفت فناوری اطلاعات دچار چالشهایی شده اند که از آن جمله می توان به مفهوم مالکیت، مفهوم حریم خصوصی، مفهوم توزیع قدرت، مفهوم آزادی های اساسی و مفهوم مسوولیت اخلاقی اشاره کرد

متخصصان امور رایانه چه مسوولیت های اخلاقی دارند؟ اگر یک نرم افزار رایانه ای خطا کند چه کسی را باید سرزنش کرد؟ آیا ایجاد اختلال در برنامه ها کاری غیر اخلاقی است؟ آیا کپی برداری از برنامه ها وقتی صاحبان آن اجازه نداده باشند کاری خطا و ناصواب است؟ اینها بخشی از پرسشهایی است که در حوزه اخلاق فردی و نهادی فناوری اطلاعات مطرح می شود. در فناوری اطلاعات همچنین پرسشهایی مربوط به سیاست های دولت مطرح می شود. مانند این که آیا افراد آزاد باشند تا از راههایی چون شبکه اینترنت سخنان خویش را آزادانه مطرح کنند یا محدودیت هایی که در نشر فیزیکی چون نشر کتاب و روزنامه در سیاست های دولتی است درباره شبکه ها نیز باید اجرا شود؟ این پرسش بیشتر از آن نظر مطرح می شود که شاید ما در نشر کتاب و روزنامه که در محدوده قدرت دولتها صورت می گیرد سختگیری یا تساهل کمتر یا بیشتری داشته باشیم نسبت به اطلاع رسانی از بیرون مرزها که از طریق اینترنت صورت می گیرد. با توجه به امکان دسترسی افراد مختلف به اطلاعات موجود در رایانه هایی که به شبکه متصلند، دولتها باید چه سیاست ها و عملیاتی را در خصوص حفظ حریم خصوصی افراد از قبیل بایگانی نامه های ارسالی و وارده اشخاص صورت دهند و مسوولیت مدنی ایشان در این زمینه چیست؟ مسائلی از این دست موجب شده است عنوان تحقیقی با نام روانشناسی اخلاق در فضای مجازی را تهییبه نمایم.

۱. قابلیت‌هایی است که به صورت بالقوه در اینترنت وجود دارد و می‌تواند سبب تسهیل ارتباطات جهانی میان انسان‌ها، از میان برداشتن تبعیض‌ها در دستیابی به اطلاعات و در نهایت ایجاد جامعه اطلاعاتی جهانی شود. اینترنت علیرغم چهره فناوری محور خود می‌تواند پدید آورنده فضایی باشد که در آن اخلاق و روابط اجتماعی افراد تقویت گردد. معمولاً از چنین اخلاقی با عنوان «اخلاق سازنده» یاد می‌شود. استفاده از اینترنت اخلاق خاص خودش را به شیوه‌ای خودکار در کاربرانش به وجود می‌آورد، کاربرانی که در هر لحظه داده یا اطلاعاتی را تولید می‌کنند. از اینرو «اخلاق اینترنتی» جدای از «اخلاق سازنده» نیست.

رابطه کامپیوتری بین انسان‌ها روز به روز فراگیرتر می‌شود. کامپیوترها روز به روز از طریق شبکه‌های محلی و جهانی و نیز از طریق فناوری بی‌سیم به یکدیگر پیوند می‌خورند. ارتباط گسترده‌تر، هر روز بیش از پیش سرعت انتقال عکس، صدا، فیلم و اطلاعات را افزایش